

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 14 (62).

Львів, 15-го липня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморовича 3. Тел. 257-87.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Назустріч кращій майбутності.

Кружок Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Королівському Вороблику. По середині Др. К. Цеплий і Тома Копчак, голова Кружка. У долі сидить Степан Вархоляк і Гануся Тупяківна.

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД НОВУ ШКОЛУ У ВОЛІ НИЖНІЙ.

Дня 1. липня ц. р. відбулося посвячення угольного каменя під нову школу у Волі Нижній коло Яслиськ. Посвячення доконав голова Комітету будови школи о. Володимир Худик. Школа ця, крім шкільної салі буде мати ще рекреаційну салю. Це дуже мудро подумане, щоби діти, особливо в зимі, не чекали під школою, але мали де розібратися й огрїтися, поки другі діти скінчать науку. Кошти будови покривають самі громадяни. Хотяй тепер такий скругний час, одначе ніхто не жаліє праці й грошей, бо всі добре

знають, що без науки тепер людям тяжко й неможливо жити. Було вправді кілька противників, одначе й вони тепер переконалися й перші поспїшили з роботою, чи то цеглу возити, чи з ліса дерево. Щастя Боже докінчити добре зачате діло.

ГРАНИЧНИЙ ПОЯС.

Усім відомо, що у прикордонній смузї був виїмковий режим і адміністраційна влада мала право видавати спеціальні зарядження, які звязували свобідне життя громадян. Це обовязувало на терені 2 або 6 кілометрів від кордону. Тепер цю прикордонну смугу поширено на 30 км. і надано законом адміністраційній владі право надавати ріжні обме-

ження у відношенні до мешканців цього простору.

Цей пояс обїмає на Лемківщині повіти: лїський, сяніцький, короняньський, ясельський, горлицький, грибівський і новосандецький.

Вже на основі дотеперїшніх законів і розпорядків повітові старости заборонюють доступу до граничної смуги освітнім і кооперативним українським діячам, і тимсамим утруднюють діяльність тим українським організаціям. Тї факти загально відомі. Повітова влада виселює вже тепер деяких громадян української народности з надграничної смуги з оглядів політичних, які не мають нічого спільного ні з безпекою, ні з охороною границь.

Юліян Тарнович.

Правдиве багатство життя.

Які наші обов'язки.

Всі люди нарікають на теперішні тяжкі часи. Дехто навіть каже, що тепер дуже злі часи. Однак само поняття часу не може бути ані добре ані зле, лише ми люди робимо час добрим або злим. Кожна людина є ковалем свого щастя. Тому також половина вини за злі часи паде на нас самих. З одного боку мститься на нас занедбання наших національних справ нашими минулими, з другого боку ми самі як слід не дбаємо про належне поліпшення нашої долі.

— Як то не дбаємо — скаже дехто, — таж оремо, сіємо, боремося за кусок хліба...

— Безперечно, однак теперішні часи кличуть нас ще до іншої праці. До праці над піднесенням культури не лише в управі нашої рилі, саду, огорожу, але в першій черзі сучасна пора вимагає від кожного з нас здвоєного зусилля над оздоровленням себе самого, своєї рідні, своєї хати.

Як це розуміти? Людині до життя треба не лише хліба й води, але й другого багатства, важнішого корму — ідеї.

Ніхто не сміє казати: „моя хата з краю — хай другі борються — я тут нічого не вдію, або вдіяти не можу. Бо мені байдуже, що з другим станеться, коби тільки мені спокійно дали жити...“

Оця саме народня жертвенність, праця всіх для одного ідеалу, народній підйом духа до спільної мети — це з неволі нужди загибелі виводить народи.

Людські серця, що зціпились з сірою землею, не хочуть себе піднести, бо серед пороку й глини сподіються найти в своїх почуваннях і в своїйому дочасному буттю найбільше вдовілля або щастя.

Такі люди не розуміють правдивого багатства життя. Через таких **запоганюється** наше село та всі інші, що рвуться до ідейної, шляхотної роботи, стрічають колоди на народньому шляху — та їхні стремління подати помічну руку братам — якщо не розбиваються на впертості таких, що не бажають народові світла — то слабшають; тоді припинюється освітня праця в гуртках молоді, в читальнях — люди в селі западають в сон національної темряви.

Ба, коли ще до цього посторонні доливають своєї води, тоді повстає в селі чисте пекло. Батько клене си-на, син викидає з хати матері святі

образи, горішній кінець села ладиться на середину чи пак на долішнян, щоб по своєму розправитись з ними за несвої рахунки.

Такі відносини панують всевладно в селі, де немає національної каріности, послуху, пошановання чужої власности й майна — у парі з цим затрачується віра й загніваються обичаї.

Ніхто врешті не вимагає від кожного надлюдської посвяти й безмежної пожертви — але за це домагаємося від кожної матері, щоб похри-

До відома Українській Парляментарній Репрезентації.

З давен-давна була в селі **Явірках**, повіт Новий Торг, вселюдна школа з українською (руською — як там дехто зве) викладовою мовою. Вчили наших дітей українці-вчителі.

Однак вже від 3 літ, як пішов наступ на Лемківщину, не минули чотирьох українських сіл під Шавницею, — це Біла Вода, Чорна Вода, Шляхтова й Явірки. Забрали всіх українських учителів, та на їх місце краківська кураторія призначила таких учителів, що не мають поняття про українську мову, та навіть не хотіли вчити з „лемківського букваря“. Тому завели від 1 року в школах польську мову навчання, хоч ані одної польської дитини немає в школі.

Тільки священик викладав на годині призначеній на релігію в матірній українській мові.

Але наші господарі-Лемки смі пізнати, що така школа винародовлює їхніх дітей, тому почали ріжними способами домагатися належної української мови навчання в школі. Були делегації в Кураторії, але нічого не помагало.

Останніми часами в селі Явірках, учителька (полька) зажадала, щоби шкільні діти при вході зі школи пращались з нею словами „до відзень пані“. З цього приводу прийшло до розятрення відносин між школою й дітворою, бо діти ніяк, а ніяк не годні вимовити такого поздоровлення. За це — бувало учителька побивала дітей, лишала за кару — по науці, щоб у цей спосіб примусити дітей здоровити її цим новим поздоровленням.

Одна учениця 2-ої класи Марія Бурчак, мимо побоїв і зіставлювань по науці не хотіла цього говорити,

стіянськи виховувала своїх дітей в любові до Бога й рідного народу, від батьків, щоб твердо берегли своєї землі, від молоді, щоб наслідувала у всьому доброму наших праді-дів і батьків, що гідно захищували наші рідні сторони, та щоб молодь пізнавала історію нашого народу й брала собі гарний примір з українського культурного дорібку!

Тоді легко перебудемо ці тяжкі часи та дочекаємося нашої рідної хати. Дорібок наших батьків переберімо на наші міцніші плечі, з повною відповідальністю за наші чини, але так, щоб нічого не загубити з надбаного — а навпаки побільшити й полюбити правду, бо лише правда нас висвободить.

тільки здоровила своїх шкільних товаришок і учительку по християнськи словами: „Слава Ісусу Христу“. З цього приводу керівник школи в Явірках візав матір тої дитини Анну Бурчак до школи та вимагав, щоб вона присилувала свою дитину говорити при виході зі школи „до відзень пані“.

Мати цієї школярки заявила, що в часі, як вона ходила до школи, то християнський привіт „Слава Ісусу Христу“ вповні вистарчав. Тому вона не годиться на це, щоб її дитина інакше віталась. Крім цього поденерована мати обстоюючи в обороні прав своєї дитини, сказала до дітей, щоб й вони тільки християнським привітом здоровили себе й старших.

Ця справа опинилася в городському суді в Коростенку над Дунайцем, де Анну Бурчак засуджено на 3 (три) тижні арешту.

Цій історії не кінець, бо ще остав окружний суд.

Тому Хвальна Українська Парляментарна Репрезентація — до Вас кличемо, зверніть більше уваги на наші західні окраїни, цю подію запишіть у Вашому альбомі як одну з квіток — як причинок до студій над нормалізацією.

Українське населення на Лемківщині твердо вірить, що Ви Панове представники Української Парляментарної Репрезентації почините всі можливі старання, щоб у першу чергу забрали собі цей „лемківський“ буквар“, щоб українській дитині дали українських учителів та цим узяли невинних дітей перед самоволею та шиканами чужих учителів. Ми батьки української дітвори на Лемківщині ніколи та за ніщо не відречемося нашої кровної звязи з матірним українським пнем.

Франц Коковський.

Культурний рух на Лемківщині.

Щоб не було непорозумінь, мушу на самому початку зазначити, що під назвою „Лемківщина“ розумію не тільки чистий терен Лемківщини так, як його означають мовознавці, чи етнографи. Цим іменням обійняв я не тільки суто лемківську країну від Ослави аж по Попрад, але й су-

го, Горлицького та Новосандецького. У 1914 році жило на цій території 245—250 тисяч українського населення, що мешкало в 400 селах та присілках, в 10 містах та кільканадцятьох містечках. Ще донедавна не знали ми про культурний та матеріальний стан цієї полоси нашої землі нічого, або майже нічого, бо вся наша увага була звернена на східно-галицькі повіти.

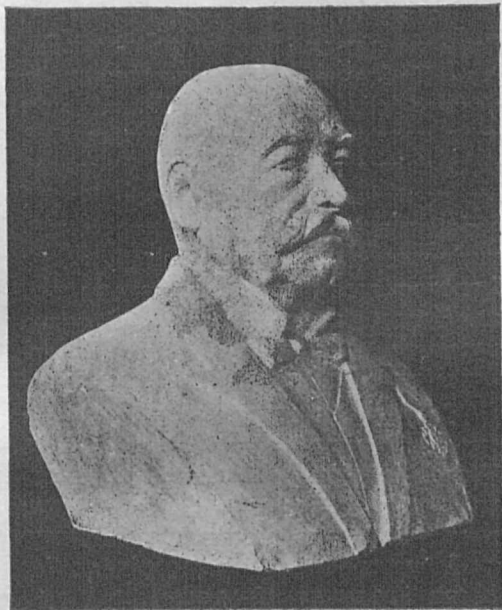
За австрійських часів довідувалися ми тільки деколи з часописів, що когось з урядовців Українців, може дуже палкого („діяльного“) перевела влада на захід, за Сян. Ми жаліли цих „заточенців“, співчували їм і — на цьому кінчилося. Ми не цікавилися, що ті „заточенці“ там роблять, як живуть, який їх стосунк до населення, чи та як вони далі там працюють.

Часами тільки появилася в часописах якась коротенька вістка, що одна, чи друга ідейна людина робить на Лемківщині якусь культурну роботу, згадували прізвища радника **Василя Яворського**, Маритчака, о. Кисільовського, проф. Залозецького (у звязку з виборами до австрійського парламенту), кількох священників та ще кількох народних учителів, між ними Осипа Яворського з Горличчини.

Потім, у звязку з виборами до галицького сойму, виринуло було прізвище **Антоня Старуха**, що жив у селі Бережниці, ліського повіту — і тільки.

Праці над освідомлюванням мас, над їх культурним розвитком майже не було.

Якіж цьому причини? Щоб докладно зясувати причини цього стану, треба вернутися багато-багато літ назад. (Продовження буде).

Пробудитель Новосандеччини **Василь Яворський**. (Світлив Др. М. Дзерович).

между полосу між Бойківщиною та Лемківщиною, починаючи з лінії містечок Устеріки та Літовища.

Роблю це тому, що культурний розвиток цих обох полос, їхні визвольні змагання та теперішнє культурне життя в'яжуться з собою, впливаючи зі спільних прямувань та взаємних відносин.

Оця територія займає простори повітів: Ліського, Сяницького, частину Березівського, Короснянського, Ясельського, давнього Грибівсько-

Ст. Вархоляк.

Корчинські камені...

Зпоміж хмар висоти
Спеглядають сумно в низ,
в лучах сонця вершки тонуть;
Зелені кругом хмиз.

Чужим морем обілляті,
імлою дужих слів
сповиті... нагадують нам
давню славу рідніх снів!..

Як Романова Княгиня
утікала в далеч-вирій;
Гребінь свій кинула,
що каменями став як-стій...

Сьогодні, люди без чуття
на шматки тіло їх рвуть;
камінь жорняний, брусики
точать й у місто пруть.

Верхом ліса вітерець шумить,
круто доріжка веться;
Імла щезне, туча враз,
скеля вершком в небо пнеться —
зглянеться Бог ще й на вас!..

Корчина, під Каменями, в червні 1936.

ГЕОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИК.

Біла Дунайцева, ріка плине з полудня на північ через села: Баницю, Снітницю, Вижні і Нижні Брунари, Фльоринку, Вижні і Нижні Сторожі, Вовчиська, Грімник, Дубрівку, попри місто Тарнів і під селом Біла вливається до ріки Дунайця. Прибирає гірські потоки: Чертижнянку, Чорну, Острушу, Ріпеник, Любашову, Бобівку; з лівого берега: Баницю, Чирнянку, Перунку, Більцарівку та багато коротких лісових потічків. Біла ріка довга 12 миль, береги скалисті, води рвучі, як у Вислока.

Біличка, малий гірський потічок, що вливається до Чорної.

Білична, потік випливає з лісового Бескиду на кордоні з Закарпаттям. Зі села Білична пливе на північний захід до Ізб, за цим селом прибирає Виснярку, та обі вливаються до Білої.

Білка, потік вливається до Ріжка притоки Вислока.

Більцарівка, річка, що випливає у східній стороні села Більцаревої, пливе поміж луками та по 5 кілометровому бігу вливається з лівого берега до Дунайцевої Білої.

Біч (Беч) містечко, зване в 16 столітті „малим Краковом“. В 1614 р. страчено тут 120 опришків, що напастували й грабили лемківські окраїнні оселі. В тому часі також тамешні люди збирали з річки Ропи, що там пливе — сіль і сірку.

Білянка, потік на східній межі села Білянки й Рихвальду, випливає зпід гори **Минчева** (673 м.). плине серединою Білянки, в Шимбарку вливається до річки Гвізниці, притоки Вислока.

Блихнарка, гірський потік, на кордоні Галичини й Закарпаття, бере початок з кількох джерел і нижче села Блихнарки плине попри доорогу, що веде з села Ганьчової, перпливає Висову та по 11 км. вливається до Ропи. (Далі буде. Ю. Т.)

Прегарні кольорові

образи до християнських хат.

Розмір образів 42×30 см.

1. Ісус-Цар, 2. Ісус-Пастир, 3. Ісус між українськими селянами.
4. Перше святе Причастя.

Ціна всіх 4-ох образів разом з почтовою оплатою 2.40 зл., 24 образів 12 зол. разом з почтовою оплатою.

Замовляти:

ВИДАВНИЦТВО „КРИНИЦЯ“

Перемишль, вул. Водна ч. 10.

Новинки.

За свободу вчити релігії. В українським „Місіонарі“ 7. ч. пишуть, що в Польщі оживають щораз більше старання, щоб у школах священники мали свободу вчити релігії так, як дає їм право на те умова (конкордат) з Апостольською Столицею. В деяких школах зменшено години релігії, а в багатьох школах навіть не дозволено священникам у школах учити релігії. Так, що багато дітей літами в школі без науки релігії.

Про це треба знати й нам всім на Лемківщині доложити живої праці до того, щоб усі наші українські діти по наших школах на Лемківщині мали своїх отців для навчання релігії.

В Америці радієві стації надають католицькі слухання. Такі виховуючі католицькі слухання надає тепер в Америці 57 радієвих стацій.

Буря з громами перейшла над ліським повітом. Біля Лупкова забив перун в лісі у шопі 17 овець та поразив пастухів, що їх у грізному стані відвезли до шпиталю в Сяноці.

Вільно носити шапки мазепишки. Недавно зборівське старство покарало арештом на 3 дні й гривнею 10 зл. кількох хлопців із Красної, пов. Зборів за те, що вони носили шапки з робітні Українських Інвалідів у Львові. Але окружний суд у Золочеві увільнив засуджених від вини й кару.

Тож шапки вільно носити. Кому сконфісують і старство на донос поліції наложать кару, той повинен усе відкликватись до окружного суду, а суд напевно звільнить.

Мабуть догадались. Старство в Горлинях заборонило сходити „Русскої Селянскої Організації“ в Снітниці, що мали відбутися в неділю 22. VI. ц. р. як чергові сходити згаданої організації (по Устю Руським).

Самогубство касієра. В Тщяне пов. Ряшів, отруївся касієр місцевої каси Стефчика, 63-літній Станіслав Пипель. Причиною самогубства був брак у касі 400 золотих, виявлених підчас контролі касових книг.

Доляри в молитвенниках. До Гдині прибув недавно один американський корабель, з якого вивантажили більший транспорт жидівських молитвенників. Молитвенники мали дуже грубі обгортки й цим звернули на себе увагу митної сторожі. Коли роздерто обгортку одного молитвенника, найдено в нім доляри й чеки. Цілий транспорт, що був а-

Взиваємо всіх, що одержали „Ілюстровану Історію Лемківщини“ та „Українське весілля на Лемківщині“, щоби якнайскоріше старалися вислати належитість за ці книжки та не примушували нас слати окремі пригадки або упізнання.

дресований до жидівської фірми в Варшаві, сконфісковано.

Гаєвий стріляє до дітей. В лісі біля Немирова гаєвий зранив тяжко малого хлопця Михайла С., що збирав суниці. Раненого в тяжким стані відвезли до лікарні.

Політичний процес у Львові, що почався дня 25. травня ц. р. перед судом присяглих проти 23 українців — між ними три українські студентки — за співучасть у вбивстві мін. Перацького, закінчився в суботу 27. червня ц. р. Суд засудив: Степана Бандеру на досмертну в'язницю, інж. Б. Підгайного на 15 літ, Р. Мигалю на досмертну в'язницю, Е. Качмарського на 15 літ, Р. Сенькова на 15 літ, Ст. Мащака на 15 літ, Івана Малюцу на 15 літ, Яр. Спольського на 7 літ (по приміненню амнестії на 4 р. 8 міс.), Яр. Макарушку на 6 літ (4 р.), К. Зарицьку, І. Яроша, В. Івасика, Ос. Феника, Ол. Пашкевика, В. Янова, Яр. Стецька й Ів. Равлика

на 5 літ (по приміненню амнестії на 2 і пів роки), С. Рачуна на 6 місяців (дарували на підставі амнестії). Федаківну й Свенцицьку увільнили.

Добре урядувала. В Калинові к. Самбора дістала посаду на почті Гелена Кубракевіч, 24-літня панна, укінчена семинаристка. По кількох днях урядування забрала з каси 650 зл. і втікла з любчиком Е. Гуралем, що приїхав до неї з Сянока. Гроші пропали в Кракові й тоді Гураль застрілювався, а Гелена не мала відваги й зголосилася на поліції. Її арештували. Легко дістала посаду — і легко втратила. А скільки то наших чесних дівчат без посади...

Селянські заворушення були в Острові Тулиголовським, коло Рудок. Місцеві селяни домагалися звільнення чужих робітників. Селяни наступили на фільварок, знищили машини й будинки. Поліція застрілила 7-х селян і ранила кількох.

Як відбувся відпуст у Залужі-Війське.

На цьогорічній відпусті у Війським прибуло понад п'ять тисяч людей з доколичних сіл. Прийшли також процесії з Манастирця й Волозької Тиряви; священників було 18, висповідалось до півтора тисяча прочан.

Цей відпуст був ще й цим дуже величавий, що отриманий одночасно з ювілеєм 30-літньої священничої праці місцевого отця каноніка Петра Андрейчика.

Високодостойному Ювілятові прислали свої привіти: філія „Просвіти“ й філія „Сільського Господаря“ в Сяноці як своєму бувшому голові, „Районова Молочарня“, „Лемківський Союз“ та Повітовий Народній Комітет УНДО в Сяноці.

Найкращою заплатаю за ревіні душпастирські та громадянські праці Ювілята було привітання його з процесією на приходстві в дні 20. червня ц. р. о годині 3. рано, коли

саме місцеві громадяни та прочани з доколичних сіл прийшли поклонитись своєму дорогому отцю Ювілятові.

Бо гідно провадить о. Ювілят поручених йому вірних, бо правда розумом виплекана, сумлінням викупана — це шлях, що по йому місцевий о. душпастир веде й навчає вірних Христової праведности.

Ці короткі стрічки хай будуть рівнож нашою від Редакції заплатаю Високодостойному Отцю Ювілятові за його християнські праці та культурну поміч для наших братів.

В закінченні слід ще згадати, що село Залуж-Війське не належить вже до Лемківщини, а населення почувается українцями. Це подаємо, як коротке вияснення, бо й Лемки почуваются Українцями, а саме назвище „Лемко“ відноситься більше до території та говірки.

Ніхто не знає, що йому принесе будучність, тому повинен щадити на чорну годину, складаючи свої ошадности тільки

в Т-ві взаємних обезпечень
„Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

НОВИЙ АПОСТОЛЬСЬКИЙ АДМІНІСТРАТОР ЛЕМКІВЩИНИ.

РИМ. 9. 7. ПАТ. Папа заіменував Апостольським Адміністратором Лемківщини станіславського архидіякона о. Якова Медвецького.

„Язык Наумовича“ в Горличчині.

Знова „дарунок“ для Лемків. Це має бути відшкодування за банкрутство „лемковського“.

Лемки вириваються з рук „господинам“, поволенки приходять до своєї голови по розум і „руським“ баламутам з „Лемко-Союзу“ роблять шапранду судний день з їх „ензикем“, „народом“, „букваром“, з цілою їх розбишацькою роботою — забирається до біса!

Але на їх місце таки зараз здається вирине нова імпреза в Горличчині. Якась протитроханівська фірма пускає бомби з „язиком Наумовича“, для наших дітей, для школи. Наумовича може тому витягають, бо Лемко вже комубудь не дається вхопити за чуба, бунтується на всяку язику „роботу“ (Устя Руське!).

Тому Лемка осторожно, делікатно зацитькують. Тому власне пробувають йому вимахувати попід ніс аж Наумовичівським кадиллом. Чарують.

А праця „руських“ на західній Лемківщині йде даліше: „господини“ будують камениці, вілли, а бідному Лемкові систематично мурують вавилонську вежу. Вже нині у нас така мішанина язиків, що на спеціальне замішання чекати не треба.

У нас „язиків“ кілька хто хоче: „руський“, карпаторусський, угрорусський, малорусський, лемківський, „язики“ закарпатських єпископів, а тепер ще „язик Наумовича“?! Одним словом — хай живе „єдинство руського народу“.

Мається вражіння, що між „руськими“ інтерес з язиками поплачується перша кляса!

І може тому тепер на відміну Наумович — а не Трохановський чи Сьокало.

Зміна декорацій. Дочекався чести о. Наумович, а Трохановський наслідника.

Законспірованими хресними батьками нового „язика“ є пани: Войтович — солтис з Устя Руського, та Юрковський — учит. зі Сквіртного.

І нащо ця спроба нового баламутства?

Коли москвофільства не могли піднести на силах „лемківські“ застрики Трохановського, о. Масцюх, учительські спусти крови — то що ж вдіє о. Наумович?

Хіба дасть останні намащення конаючим москвофілам. Тим більше, що думки „руських“ на Лемківщині вже блукають, лишень кудись коло хрестів... талергофських, „руської культури“...

Видко з ними кепсько. Кажі: Вічна пам'ять.

Тут від літ не бачиться жадної позитивної акції, навіть спроби в тому напрямі. Читальні Качковського, кооперативи — паперові, або ледви волочать ногами, животіють.

Десять часом „талергофське свято“, але воно стало несмачною, протиукраїнською фецюю. Великих слів велика сила, солом'яний вогонь — а потім кляпа. Сон. Сплять дуже солодко.

Час був би „господинам“ вже раз зрозуміти, що Лемка шкода малювати на Москаля. Що його лемківський говір, це говір української мови, що йому ніякої Троханівщини, чи Наумовичів непотрібно до щастя.

Що тутешня „руська“ робота, це ганебне підривання сил Лемка в часі, коли зі всіх кутів всяка біда пхається на нього, простягає лапу по його душу...

Час також зрозуміти, що не пора придумувати Лемкови „язиків“, коли в нього економічна нужда, політична неграмотність й сусідські експерименти.

Тепер якраз найкраща пора, кінець шкільного року, тож на порозі нового шкільного року, повинні всі батьки на Лемківщині протиставитися й подбати, щоб їх дітей навчали в школі з українських книжок.

П. Жебіс.

ЖНИВА.

Миготять серпи, збіжжа хилиться;
Зі снопів військо росте.
Весела пісня женців загреміла,
Гомін лугами йде...
Хвала Тобі Боже за дар великий,
Що ним обділив Ти нас.
Лине подяка ген під небеса
З усіх грудей раз-ураз.

Теодор Яворський

Збирають і возять річний дорібок. Солотвина, коло Криниці.

ПО КОСІ Й СЕРПІ — ПЛУГ.

Збіжжа найкраще косимо. Полукіпки укладаємо по один бік поля і зараз, не гаючи ні одного дня, стерню мілко заорюємо (спокладаємо, підкидаємо). По звезенню збіжжа решту докінчуємо. Поступовий і дбайливий господар мусить тямити: **По косі, чи серпі — плуг!** Це дуже важне правило хліборобської праці.

Грунт збитий, злеглий. Тоді часточки землі до себе міцно прилягають. Знаємо, що вода кружляє у землі, спливає вділ при опадах, збирається в нижніх верствах ґрунтів і знову підступає в гору. Доки ґрунт укритий рістнею, доти він ще якотак хоронений перед сонцем і висущуючими вітрами. По зборі ґрунт опорожнюється і через те дуже скоро і глибоко висихає. Щоб цьому запобігти, то ґрунт заорюємо; тоді верства ґрунту буде розбита, спущена і спідна вода не зможе так легко і скоро випаровувати, подержить у собі природну вогкість.

Крім того, що не даємо висуватися ґрунтові, через заорювання післяжнивне, винищуємо бур'яни, всяких шкідників і їх яечка та кукли. Допомагаємо викільчити насінню бур'янів, які по сході винищуємо боровами.

ТУГА ЗА РІДНИМ КРАЄМ.

У тьмавій далечині —
Там за тими верхами
Там я вродився, жив
На рідній Лемківщині.

Мене доля за море загнала.
Кеть вечірня зоря зійде
Над лянними „майнами“
Мое серце тужить за рідними
Лемківськими сторонами.

Америка: Петро Банковський.

Замовляйте й всім поручайте

„ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ ЛЕМКІВЩИНИ“,

що має 288 сторінок друку, 3 карти та 125 ілюстрацій — в ціні три зл. за один примірник — для закордону 1 ам. долар або рівновартість

й „УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНИ“

також з ілюстраціями на 68 сторінках друку — в ціні за один примірник 50 гр. — Замовлення слати до Адміністрації „Наш Лемко“, Львів, Зімовича 3. — На поштову оплату долучити 50 грошів.

Відпуст в Чорнім відслонив мені пропасть!

(Чому я покинув православія?)

В день св. Юрія православний відпуст в Чорнім і там має бути зізд батюшків з цілого округа. Очевидно спішу там разом з іншими вірними, щоб утвердитись в православній вірі, щоб разом з іншими братами занести молитви до побідоносця Юрія. Та якеж розчарування стрінуло мене, яка зневіра, а рівночасно ненависть до замаскованих, московських агентів, до тих розсівачів лиха, які для гроша готові й кілька разів змінити свою віру. Я перший раз мав нагоду почути і побачити їх разом зібраних. Тепер я дякую своєму провидінню, котре запровадило мене там. Я тепер пізнав свій блуд, вернув на правильну дорогу.

Як це сталось? Знаю, що не один з моїх попередніх однодумців поставив би мені таке питання, тому сам хочу на це відповісти.

Входжу до часовні, пропихаю ісьч скрізь народ вперед, щоб все докладно бачити. Та вже на початку вражає мене сам зовнішній вигляд цих „ріжноманітних московських апостолів“. Якій контраст становлять перед ними згромаджені Лемками. Батюшки! Наші душі далекі від ваших!

Перше мое вражіння збільшується, коли чую, що вони відправляють богослуження в чужій для нас мові, коли бачу, як кожний наставляє вуха, щоб почути ці чудернацькі звуки й справді — замість набожного піднесення, оглядаю на устах слухачів іронічні усмішки, бо це дійсно для них шопка, кіно, а не святиня, де їх душі мають підноситися до Всевишнього.

Та на цьому ще не скінчилось, бо те, що я пізніше почув, зворушило мене до глибини, вивело мене з рівноваги. В часі проповіді, очевидно в московській мові, чую, як мала дитина звертається до свого батька: „Няню, а по якому тот батюшка бісїдує, я нич не розумію!“ Цього вже було для мене забагато. Жаль стиснув за серце, в очах потемніло, батюшки видались мені якимись злими духами, я мусів вийти в часі богослуження.

Холодний вітер дещо відсвіжив мене, я поволи успоївся й почав спокійно роздумувати. Щойно тепер мені відчинились очі, щойно тепер я відродився, повеселішав, бо в мені зродилась незломна постанова вернутись на правильну дорогу, яка виразно стелилась перед моїми думками. Так, я постановив вирватись з рук тих облудників, повернути до

католицької віри і в правдивій святині, в рідній мові слати молитви до Бога за кращу будучність. Я був православний, я підписував друки тоді, коли і Ви, Брати-Лемки, але тепер я є ворогом цих зайдів-батюшків, які хочуть вщипити в наші душі чужі овочі, які зневажають нашу рідну мову. Щира молитва може бути тільки в рідній мові, в якій мати вчила нас молитися.

„Бо хто мову забуває, того Бог карає“. Слухайте, це до Вас відноситься Сквіртиняни, що співали в хорі, в Чорнім. Чи „Гаспаді памілуй“, чи „святий крепкий“ ви повторяли діточими устами за своїми матеріями, коли вони казали Вам клякати перед образом і молитись? Ні. З певністю ніхто з Вас так не навчився від своєї матері. А чому тепер крутите язиками? Ви може тут невинні, але винен той, з цапиною борідкою, Ваш провідник, котрий старається вкрасти у Ваші душі, вдертися до Ваших сердець, а все це робить для марної наживи. Ви може несвідомі того, який злочин поповняєте, Вас може це не вражає, бо все це хвалить Вам провідник, але я вірю, що коли ці мої рядки дістануться у Ваші руки, подумаєте над тим. Я не хочу Вас переконувати, але хочу, як Ваш брат, щиро поділитись з Вами своїми вражіннями. Ідїть самі до православної часовні й до греко-католицької церкви, послухайте тут і там, а самі переконаєтеся, що московська мова не для нас, не до наших церков. Не почуете її в греко-католическій церкві, бо там відчуєте рідног духа, бо там священник промовить до Вас в рідній мові, в такій. яку Ви виссали з материнської груди.

Батьки Лемки! Ті Ваші діти, які тепер не розуміють, що говориться в церкві, ті діти, які тепер звертаються до Вас з питанням: „що батюшка бісїдує“, ті діти будуть Вас колись проклинати. Вони не можуть знайти в тій часовні, де відправляється в чужій мові, того, за чим спішить до святині кожний вірний! Вірте мені — часовня буде для них наче театром, де можна посміятися „як то батюшка ріже по обще-понятном язике“, забудуть свою молитву, а вина впаде на Вас, бо не хочете їх ратувати, коли чуєте від них такі питання. Застановіться над питанням тої невинної дитини, бо вона чує, що так не повинно бути. Лишень Ти, батьку можеш її добре виховати, Ти мусиш нею кермувати, бо вона не

має доброго опікуна ані в школі, ані в часовні. Запровади її до правдивої церкви, де свій душпастир пригорне її душу, бо воно зрозуміє його слова.

Ще раз звертаюсь до Вас, Брати-Лемки. Подумайте над своїм положенням і положенням Ваших дітей. Знаю, що ті, яких тепер ненавиджу, назвуть мої слова агітацією, будуть старатися це все висміяти. Але вірте, мені на цьому не залежить, бо тепер чуюся вдоволенний. Мені ходить про те, щоб Ви дістали ці рядки в руки, перечитали й осудили, де є краще, де є правда, а коли її знайдете, знайдете заспокоєння душі. Діти будуть Вам вдячні.

Тут хочу звернутись ще до Братів зі Зиндранової і Барвінка. Схачуйте. Не впроваджуйте православія під свої греко-кат. стріхи, не спроваджуйте батюшків, щоб святити паски, як це було цього року. Що вони приносять зі собою, читайте вище. Розумію Ваш жаль до тих, що неночачні, що за Ваші труди і старання, щоб залишили Вам улюбленого Вами священника, залишили лише зневіру і недовіря до людей. Але час згоїть рани. Покликав Бог до Себе першого адміністратора, прийде час і на Адміністратуру. Заподіяна Вам кривда хай витворить у Вас гарт духа, щоб сміло Ви могли ставити опір перешкодам. Тільки не треба зневірюватися, не спроваджувати собі лиха, бо все мине, а останеться на небі Бог, що все бачить!...

Бувший православний.

ВІДКЛИКАНЕ.

„Неправдою і клеветою є кинене очернене через дописувача „Нашого Лемка“ в статті п. н. „Генерали без війська“ з дня 1. VII. 1936 р. відносно особи о. Бартка, що о. Бартко є завідателем православія в Злоцькїм, бо о. Бартко є гр.кат. священником і до парохії Злоцьке зїстав назначений гр.кат. Духовною Властю і свої обовязки належно сповняє, не маючи нічого спільного з православієм і ані таког не захвалоє, ані не підпирає. Противно о. Бартко яко примірний гр.кат. священник стоїть твердо на сторожі гр.кат. віри, дїбр гр.кат. Церкви і руского народа і готов жите свое для тої святої справи положити. Отець Бартко є певний того, що ніякого православія за час єго сповнюваня душпастирских обовязків в парохії Злоцьке — ніколи не буде.

підписаний

о. Василій Бартко гр.кат. зав. парохії Злоцьке“.

Без змін надіслане, поміщено.

БУРСА „РУССКА“ В ГОРЛИЦЯХ.

Оцінка при кінці року для питомців тої бурси випала дуже зле. Там повинна бути така дисципліна, як в іншій бурсі, де всі хлопці перейшли до вищих клас.

Ученикови також треба дати час до науки біжучого матеріялу — а того всього не може зрозуміти настоятель бурси п. Максимович.

Наука чужих мов це річ похвальна, але для учнів сильних. А в Горлицях на точці „руського літературного язика“ й взагалі російщини нема компромісу.

В голови наших дітей помпують годинами, на акорд Лермонтових, розпалюють до білого „руський“ патріотизм, хотілиб малого Лемка хемчно перетопити на москвофільського яничара.

А в школі за те недостаточно.

Пан Максимович, це ндвернений на „руську віру“ бувший українець, тому зрозуміла його „руська“ пристрасть.

Але не е розуміла байдужість виділу бурси до того рода експериментів „господьна“ настоятеля. Чей же хтось мусить відповідати за те, що бідним батькам марно пропадає кервавиця? В нинішніх часах наражувати Лемка на надаремні цілорічні оплати за бурсу і оплати в гімназії — це крайна безличність Непростимий злочин.

Де ваша совість „господине“?

Як Москва поневолювала український нарід.

Брюховецький це одна з найсумніших постатей на гетьманському престолі. Від малого вихований в атмосфері рабства не міг в ніякий спосіб зжитися з поглядами таких самостійників як Виговський і Дорошенко, не міг в ніякий спосіб уявити собі й зрозуміти, що Україна може жити незалежним життям. Існування України він уявляв собі тільки під пануванням одної з сусідних держав. Польщі не любив і був її рішучим ворогом, тому звернувся до московського царя, якого уважав єдиним правним володарем і дідичем України.

Він перший рішився на гідкий, негідний чести українського володаря, крок поїхати в Москву „побачити пресвітлі очі государя“ та вдарити перед ним по рабськи чолом. До Москви приїхав він у вересні 1665 р. і був тут чотири місяці. Обіди, прийоми й почести, що їх йому не щадили хитрі Москалі, осліпили й приголомшили неспривичного до розкошів колишнього гетьманського лякея. Царське підданство зробилося йому дуже солодке, московське ярмо не давило.

Не диво, що Москалі легко добули його згоду заключити новий договір. Його підписано в Москві 1. листопада 1665 р. Гетьман зрікався на користь царя усіх податків, які пла-

тили міщани і селяни та дозволив поширити на Україні горівчаний моннополь. Вибір гетьмана мав відбуватися при царському делегаті, а вибраний гетьман мав приїздити на поклін до царя. Московські залози в числі 11.600 людей мали бути в Києві, Чернигові, Ніжині, Новгороді, Полтаві, Кременчуці і при гетьмані в Гадячі, по можности також у Каневі, Острі, Мотовилівці й на Запоріжжі. Гетьман згодився не вести зносин з іншими державами без волі царя. На київську митрополію мав прийти російський єпископ з Москви.

Цей московський договір Брюховецького був страшним ударом для української державности. Всі права, що за них боролися попередні гетьмани, що за них пролито стільки крові, й виросло стільки могил — гетьман-карієрович легкодушно запропастив.

Наслідки договору були для України тяжкі. Московські залози увійшли до всіх важніших українських городів, а це зводило українську самостійність до дуже малого чинника. Українське населення мусіло давати Москалям харчі та платити нечуваної досі висоти податки, які московські заушники здирали з невідомою досі безоглядністю. Московські салдати безнастанно обиджали і драгували українських селян і міщан, (Далі буде).

Ліс плаче.

Старий Гарасим поганяв гацятами з міста. Продав дирва жидови тай вертав до хиж.

І жий любий чоловіче! Фура дров ледви штири злоти, дві милі тягай, через цілу ніч не спи, а тота зараза дає тобі 2 злоти тай сварит, што зігниле, но й як ту жити?

Купив два хлібці, півтора міркі ярцу, тай по пінязех, а дома пять гамб до їди, а я шестий. — Го! го били то часи за небіжки; якоси чоловік дихав тай ліпше ся мав. Роботи било по вуха, кликали до ліса сяги колоти, на контракт до дворів тай на Вайгри до жнива. Робив тяжко то и піняз бив тай ліпше зів і сила біла до праці. А неська раз в рік трудно зісти добре омащене, а часами й недосолене. Дочекались люди часів.

— Юш недалеко ліса, що чорнівся на горі, а оподалік нього зруб нагадував: і ту був ліс, але жидівська рука положила му кінець! Ту дігнав старого Гарасима сусід Іван і збудив його з задуми.

— А геле ге?

— Гарасиме, продалисьте дирза?

— Та продав, але як туньо. Штири злот.

— Продав я ті дирва, завіз жидови на подвіря тай валяю — а жидок може сім літний заедно крутився коло воза й тирпає коня.

— Ідеш ти, пея жидове!

— І знаєте, што мі то паршеня одрекло — гварит: Го, го, жидам никто нич не зробит, бо в наших руках гандель, капітал оборовий без жидів не одбуде ся торг.

— Як би мене хто горячев водов обляв, як не зловлю то жиденя за задок, як не всаджу кілька бічиськ і пігнав гацятами.

Вїзджали до лісу.

— Гарасиме, Гарасиме! Чи не знаєте, што та друга висока гора, де тепер лісієся, то був найбільший і найгустіший ліс наших газдів тай мойого й вашго батька?

— Та чом бим не памятав. Та же ту збирали ми в лісі малини, черешні, губи.

— Отже видите — колісь приїхав в нашу Полонну жид Шльома.

Заложив в селі коршму, давав горівку на борг, аж цілий ліс прийшов в його руки. День в день стукали сокири в лісі, вирубували ялиці й терли тартакові пили. І за пять літ позістала гора, а жид Шльома сидить у Варшаві і пінязики си рахує.

— Гварят люди: в ночі як туди хто переїздить, то страшить. Як вітер задує, то чути наче штось плаче, протяжливо йой... йой... То ліс так плаче, бо така сама доля його чекає, гірка.

Сонце клонилось ку заходові, як Гарасим й Іван приїхали на свої подвіря.

— Гарасиме, знаєте што, я завтра посилаю передлату на газету „Наш Лемко“, бо вона боронить наших прав і провадить борбу з темнотою. Може й ви хочете післати? Може до спілки вишлемо? Пристаєте?

Не противився Гарасим Іванови, виняв злогого й вручив до рук Іванови, бо знав, що без газети як без очей.

Денис Ільчишин.

БІДА З ЛЕМКАМИ...

На Лемківщині закінчили третій, „лемківський“ шкільний рік.

Наші найменші дістали свідоцтва батькам на радість і науку...

З польським лемківським ензикем навчаю.

— А чому не з руським коли вже не з українським? — питає лемко.

(На ділі — то школа тепер навить і не з „лемківським язиком“, але точно з державним).

По селах негодування.

(Доперва по трьох роках бачимо, на яку стежечку завели славні наші „господини“.)

Підготовляються депутації до інспекторів, збирають ті знаменні свідоцтва — хочуть прогестувати. Чи буде успіх?

Заводові провідники від різних депутацій від „лемківського табору“ пани: Гнатишак, Сьокало, Трохановський — сидять тихо. В такій „делікатній“ справі не цікаво переступати панські пороги...

Зрештою Трохановський робить „курс ензика лемківського“ в Горлицях для учителів, що пишуть свідоцтва. Пишуть — як їх вчать.

Вони скажуть, що це „політика“ й лишать лемка самого.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.

поручає мила власного виробу до прання й миття з запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Занимається експортом: яєць, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучні погної, насіяння, господарські машини і приладдя — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робить замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зіморевича ч. 20/22.

НАЙНОВІШІ УЧИТЕЛІ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

В селі Ставиша, пов. Горлиці, учитель-чужинець 12 літній учениці обтяв цілком волосся.

Може дитина не дуже гладенько причесалася, може не снідала навіть, спішилася... тільки роботи тепер у полі... доперва корови пригнала з пасовиська...

Що це обходить пана науцицеля? Така в нас тверда школа гігієни! Але нас обходять сльози й сором бідної дівчинки!

Мама її внесла скаргу до інспекторату. Скарга ця не повинна впасти до канцелярського коша...

Бо на ній сльози невинної дитини...

Купуйте тільки найкращі шевські кілки ДЕНДРА

фабрика
у
Львові

вул.
Потоцького
ч. 58 а.

Пізналися на них Добре!

КОТЮЗИ ПО ЗАСЛУЗІ!

Дійшло до нашого відома, що селяни, члени кооперативи „Прогрес“ в Криниці-Живці виключили з кооперативи слідуючих членів: Дуркота — знаного приклонника червоного раю й пропагатора лемківської еміграції на Сибір, Методія Трохановського — знаного автора так званого „Лемківського Букваря“ й писака криницького „Лемка“, його дружину Трохановську. Новіцко, ілюстратора читальень ім. М. Качковського.

Здається, що в цей самий спосіб позбудуться й других опікунів.

Подвижники дістали гідну відправу від свідомих Криничан, котрі пізнались уже на їх облудній і продажній роботі.

Мали баламутів досить. — У Криниці Живці є кооператива для торгівлі пасею. Оснували її дорожкарі (фіякри), селяни з Криниці й Солотвин. — У члени запросили інтелігентів Українців та ані одного „руського“.

Ось так помаленьки народ відіпхне всіх запроданців від себе, а тоді зникне у нас москвофільський дурман. Лемко.

ДЕ НЕМАЄ УКРАЇНЦІВ?

При асентерунковій комісії в Горлицях питають наших хлопців:

— Поляк, лемко, чи русін?

— Українець! — відповідає один молодець з Регетова.

— Ту нема жадних українцуф!

— То я один буду — паде відповідь.

Уживайте лише

знаменитої цикорії „ЛУНА“, здрової підмінки кави „ПРАЖІНЬ“

і солодової кави „ЛУНА“, виробів

Української Кооп. фабрики

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

Львів XV., вул. Церковна 2.

Поширюйте наш часопис і присилайте дописи!

НОВІ КНИЖКИ.

Франц Коковський: ЗА УКРАЇНУ. Оповідання з недавнього минулого. Накладом видавництва „Світ Дитини“ 1934. Діточа бібліотека. Книжечка: 152. Стор. 64. Ціна 80 сот.

Збірка оповідань Франца Коковського, відомого українського письменника, невтомного лемківського діяча, містить 10 невеличких розміром оповідань з часів визвольних змагань української нації. Перед читачем пересувається десять героїчних постатей українських дітей, які у захваті боронити рідну землю складають своє молоде життя на жертвеннику Батьківщини. Все одно, чи перчитаємо перше оповідання „Останкова жертва“, чи „За Україну“, всюди побачимо малі зображені постаті героїв, яких душа переповнена любов'ю принести рідному народові своє буйне життя в жертву. Десять малих, гарною мовою написаних оповідань промовить до кожного малого читача своєю живою акцією. Кожне з них вискаже читачеві шляхотні діла українських дітей, кожне подасть приклад як любити рідний край. З виховного боку оповідання Коковського це тривалий вклад в українську діточу літературу.

Підчеркнути треба цінні ілюстрації артиста маляра Михайла Фартуха, які підносять вартість самої збірки. О. Т-ч.

ПОДЯКА.

За надіслані, численні щирі бажання в дні мого Ангела вискакуюю Всім Дорогим Братам на Лемківщині щире Боже заплять. Юліян Гарнович.

ЛИСТУВАННЯ.

Хв. Читальня „Просвіти“ Лежайськ: Має заплачено з Горлиць по кінець серпня 1937. р.

Вп. Володимир П.: Короткі оголошення про нову українську робітню, науку, вільні місця в праці та все, що зв'язане з культурним та економічним піднесенням нашого життя — такі оголошення будемо поміщувати безплатно всім нашим точним передплатникам. Від непередплатників жадаємо за одне слово 10 грошів. Часопис шлемо на всі подані адреси. Працюйте в гаразді з Христовим привітом.

Вп. Гриць Коляр з Мохначки: Має заплачено по кінець ц. р. з Америки. Щиро здоровимо.

ПОСМІЙМОСЯ КУСЦЬОК.

— Чому риби не говорять?
— А ти говорив би, якби мав повні уста води?

В реставрації.

Двох панків сидить при одному столі, а пес одного панка коло ніг другого.
— Заберіть собі свого пса! Я чую що мені блохи скачуть по ногах.

Пан (до пса): Ходи сюди, Босій, бо той пан має блохи.

Відага.

— Ваш пес покусав вчора мою тещу.
— О так, це дуже відважний пес!

— Чи ви вмієте їздити на ровері?
— Нажаль ні.
— Но то поважайте кілька хвилин на мій ровер.